

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **Povodí Odry, státní podnik**, se sídlem Varenská 49, Ostrava, proti žalovanému: **Katastrální úřad pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště Frýdek - Místek**, se sídlem T. G. Masaryka 453, Frýdek - Místek, na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2014, čj. 22 A 13/2013 - 38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se u Krajského soudu v Ostravě domáhal ochrany před nezákonným zásahem spočívajícím v provedení záznamu vlastnického práva v katastru nemovitostí ve prospěch společnosti ENDERBURY Corporation, a. s., k pozemku p. č. 682/14 v k. ú. Lučina (dále též „sporný pozemek“). Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 29. 7. 2014, čj. 22 A 13/2013-38 (dále jen „napadený rozsudek“), žalobu pro nedůvodnost zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Proti napadenému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[3] V. a P. V. uplatnili u pozemkového úřadu restituční nároky dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“). Kromě nároku na bezplatné poskytnutí jiných pozemků ve vlastnictví státu dle § 11 odst. 2 zákona o půdě jim vznikl rovněž nárok na poskytnutí náhrady za zaniklé stavby, oceněný částkou 778 600 Kč. Nemovitosti nebylo možno vydat, neboť se staly předmětem zátopy vodního díla Žermanická přehrada. Tento finanční nárok V. a P. V. postoupili smlouvou na společnost MUSTANG, s. r. o., a ta poté na společnost ENDERBURY Corporation, a. s. Posléze uvedená společnost se u Okresního soudu v Ostravě domáhala, aby jí jako náhrada za nevydané stavby byl převeden do vlastnictví sporný pozemek. Žalobě bylo rozsudkem ze dne 22. 7. 2009, čj. 59 C 247/2007-119, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 4. 2010, čj. 8 Co 765/2009-189, vyhověno a stěžovateli byla uložena povinnost „vydat“ sporný pozemek. Žalovaný na zaslání rozsudku Krajského soudu v Ostravě tímto soudem v roce 2010 nijak nereagoval, z čehož stěžovatel dovodil, že žalovaný neshledal důvod na základě tohoto rozsudku provést zápis vlastnického práva společnosti ENDERBURY Corporation, a. s., ke spornému pozemku záznamem. Dne 30. 11. 2012 však tato společnost podala na základě citovaných rozsudků návrh na provedení záznamu vlastnického práva do katastru nemovitostí v její prospěch. Návrhu žalovaný vyhověl dne 4. 12. 2012. Stěžovatel podal dne 13. 2. 2013 návrh na opravu chyby v katastrálním operátu a domáhal se odstranění takto provedeného záznamu; návrhu žalovaný nevyhověl. Dne 5. 2. 2013 podal stěžovatel žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, jež byla zamítnuta napadeným rozsudkem krajského soudu.

[4] Stěžovatel uvedl, že restituční předpisy, včetně zákona o půdě, používají termín „vydání“ nemovitostí jako prostředek k vrácení nemovitostí, které byly původním vlastníkům (oprávněným osobám) odňaty, jako je tomu např. dle § 9 zákona o půdě. Dle judikatury Nejvyššího soudu (stěžovatel poukázal na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 1993, sp. zn. Cpjn 50/93) je výrok ukládající „vydání“ nemovitosti dle restitučních předpisů postačujícím podkladem pro provedení záznamu vlastnického práva do katastru nemovitostí ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem (dále jen „zákon 265/1992 Sb.“). Stěžovatel poukázal dále na to, že dle judikatury Nejvyššího soudu je v restitučních věcech žalobě na vydání nemovitosti postavena na roveň i žaloba domáhající se uložení povinné osobě uzavřít s oprávněnou osobou dohodu o vydání nemovitosti; na základě pravomocného rozsudku takto formulovaného se provede do katastru nemovitostí zápis vlastnického práva záznamem (odkázal na rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 31 Cdo 2060/2010).

pokračování

[5] Dle stěžovatele se však tato judikatura Nejvyššího soudu týká pouze případů, kdy dochází k vrácení nemovitostí původním vlastníkům nebo dalším oprávněným osobám, nikoliv případů (jako je ten nyní projednáváný) poskytnutí náhrady za nevydané nemovitosti dle § 16 odst. 4 zákona o půdě. Citovaná judikatura dle stěžovatele „*neřeší otázku, jak má znít výrok soudu o povinnosti povinné osoby poskytnout oprávněné osobě náhradu za nevydané nemovitosti podle ustanovení § 16 odst. 4“* zákona o půdě. Stěžovatel je přesvědčen, že ohledně nároku dle § 16 odst. 4 zákona o půdě mohlo dojít ke změně vlastnictví pouze vkladovým řízením (nikoliv záznamem), a to na základě výroku občanskoprávního soudu ukládajícího povinnost „*vydat a převést*“ pozemek (nikoliv jen „*vydat*“); z toho důvodu také stěžovatel v odvolacím občanskoprávním řízení navrhoval změnu výroku ve znění nemovitost (toliko) „*vydat*“. Výrok ukládající stěžovateli povinnost „*vydat*“ sporný pozemek je dle stěžovatele sice pravomocný, ale není vykonatelný. Stěžovateli „*není známo, že by dosavadní judikatura řešila možnost záznamového řízení na základě nároku*“ dle § 16 odst. 4 zákona o půdě.

[6] Stěžovatel dále poukázal na povinnost žalovaného dle § 21 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, i dle dříve platného katastrálního zákona, zkoumat, zda předložená listina, jež je podkladem záznamu, navazuje na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí. Dle stěžovatele žalovaný při provádění záznamu pominul pravomocné rozhodnutí pozemkového úřadu z roku 2001, které „*konstitučně určilo vlastnictví*“ ke spornému pozemku ve prospěch České republiky s právem hospodařit pro stěžovatele, a sporný pozemek tak byl „*restitučně vyřešen*“, takže nebylo již možné provést zápis vlastnického práva záznamem dle citovaného soudního rozsudku.

[7] Žalovaný podle stěžovatele dále při vyřizování jeho návrhu na opravu katastrálního operátu pominul skutečnost, že citovaný prvostupňový rozsudek byl žalovanému doručen již v roce 2010 a nebylo zřejmé, jak s ním bylo katastrálním úřadem naloženo.

III. Vyjádření žalovaného a replika stěžovatele

[8] Žalovaný vyjádřil přesvědčení o správnosti svého postupu s tím, že dne 30. 11. 2012 mu byla podána žádost společnosti ENDERBURY Corporation, a. s., o zápis změny vlastnického práva k pozemku záznamem na základě citovaného prvostupňového a odvolacího rozsudku. Vlastnické právo již vzniklo rozhodnutím „*správního orgánu*“ (pozn.: žalovaný měl evidentně dle kontextu na mysli výše citované dva rozsudky občanskoprávních soudů a nikoliv rozhodnutí „*správního orgánu*“), proto byl proveden zápis změny vlastnického práva záznamem. Rozhodnutím pozemkového úřadu z roku 2001 bylo dle žalovaného pouze rozhodnuto, že V. a P. V. nejsou vlastníky pozemku p. č. 682/1 v k. ú. Lučina (dle vyjádření stěžovatele celý tento pozemek tvořil vodní dílo); tímto rozhodnutím však nedošlo k určení vlastnického práva stěžovatele k uvedenému pozemku.

[9] Žalovaný konstatoval, že v řízení o žádosti stěžovatele o opravu katastrálního operátu stěžovateli zaslal přípis ze dne 6. 5. 2013, čj. PD-2563/2013-802, ve kterém navrhl

vyčkat rozhodnutí krajského soudu o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem vedenou pod sp. zn. 22 A 13/2013.

[10] Žalovaný dále uvedl, že citovaný prvostupňový a odvolací rozsudek, které byly podkladem záznamu, byly žalovanému doručeny již 10. 6. 2010, avšak ten je chybně vyhodnotil a ke spornému pozemku zapsal pouze poznámku o skutečnosti, že bylo vydáno jiné rozhodnutí, kterým se omezují dispoziční práva vlastníka. Tato poznámka byla vymazána při zápisu změny vlastnického práva záznamem.

[11] Žalovaný setrval na názoru, že zápis změny vlastnického práva záznamem byl proveden po právu a v souladu s ustálenou judikaturou; kasační stížnost označil za nedůvodnou.

[12] Stěžovatel v replice zpochybnil jako rozporuplné tvrzení žalovaného, dle něhož rozhodnutím pozemkového úřadu ze dne 3. 9. 2001 nedošlo k určení vlastnického práva stěžovatele k pozemku p. č. 682/1, nýbrž jen k rozhodnutí, že tento pozemek nelze V. a P. V. vydat. Dle stěžovatele žalovaný nesprávně dále uvedl, že celý pozemek p. č. 682/1 tvořil vodní dílo, přestože v rozhodnutí pozemkového úřadu z roku 2001 je pouze uvedeno, že tento pozemek tvořil zátoku vodního díla a byl tudíž zastavěn stavbou. Stěžovatel poukázal na sdělení Ministerstva zemědělství ze dne 4. 11. 2009, dle kterého sporný pozemek byl součástí původního pozemku p. č. 182/2 sloučeného do pozemku p. č. 682/1, o němž bylo pozemkovým úřadem rozhodnuto, že se nevydává. Právní mocí tohoto rozhodnutí se dle stěžovatele stala vlastníkem pozemku Česká republika s právem hospodaření pro stěžovatele. Restituenti V. a P. V. navíc dle stěžovatele jistě obdrželi za pozemek p. č. 682/1 od státu náhradu, která jim dle rozhodnutí pozemkového úřadu náležela. V dalším stěžovatel odkázal na kasační stížnost.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[13] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky bránící projednání kasační stížnosti, a proto přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí či řízení jeho vydání předcházející netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

IV.A Skutečnosti zjištěné ze spisu

[14] Z vyžádaného soudního spisu (obsahujícího i správní spis) Nejvyšší správní soud zjistil, že V. a P. V. uplatnili dle zákona o půdě nárok na vydání nemovitostí v k. ú. Lučina. Rozhodnutím Okresního úřadu Frýdek-Místek, referátu okresního pozemkového úřadu, ze dne 3. 9. 2001, čj. PzÚ 567/92-B-Knv (dále jen „rozhodnutí pozemkového úřadu“), jež nabylo právní moci dne 9. 10. 2001, bylo dle § 9 odst. 4 zákona o půdě rozhodnuto výrokem 1), že V. a P. V. jsou vlastníky pozemku p. č. 416/3 v k. ú. Lučina, a výrokem 2), že nejsou vlastníky konkrétních pozemků, mezi nimiž je uveden i pozemek p. č. 182/2, o výměře 10 739 m², „sloučený v KN do“ p. č. 682/1 v k. ú. Lučina, uvedený na „LV 48“. Důvodem nemožnosti vydání těchto pozemků bylo jejich zastavění

pokračování

vodní nádrží, cestami a dalšími stavbami [§ 11 odst. 1 písm. c) zákona o půdě]. Ohledně těchto nevydaných pozemků byli restituenti odkázáni na postup dle § 11 odst. 2 a § 17, případně § 16 zákona o půdě. V odůvodnění rozhodnutí pozemkového úřadu je rovněž uvedeno, že ohledně již neexistujících (zaniknuvších) budov, na které by se vztahovala restituce, nemůže tento pozemkový úřad rozhodovat, avšak přichází do úvahy náhrada za odstraněnou stavbu dle § 14 odst. 1 zákona o půdě.

[15] Ze smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 5. 12. 2006 vyplývá, že V. a P. V. postoupili společnosti „*Stáj MUSTANG, s.r.o.*“ nárok na náhradu za odstraněnou stavbu dle § 14 odst. 1 zákona o půdě; podkladem mělo být dle smlouvy rozhodnutí pozemkového úřadu. Nárok měl být, jak je uvedeno ve smlouvě, oceněn znaleckým posudkem na částku 778 600 Kč. Ze smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 19. 3. 2007 vyplývá postoupení téhož nároku touto společností na společnost ENDERBURY Corporation, a.s.

[16] Ze sdělení Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Frýdek-Místek ze dne 4. 11. 2009, čj. 1778/2009-130768/Knv, adresovaného stěžovateli, vyplývá, že jedním z podkladů pro vyřízení restitučního nároku V. a P. V. byla identifikace parcel vyhotovená dne 27. 8. 1993. Pozemek p. č. 682/14 v té době ještě neexistoval, vznikl později oddělením z pozemku p. č. 682/1 v k. ú. Lučina (jehož byl součástí), vedeného jako vodní nádrž/ost. vodní plocha; původním pozemkem zde byla p. č. 182/2, přičemž dle rozhodnutí pozemkového úřadu restituenti nejsou vlastníky tohoto pozemku o výměře 10 739 m².

[17] Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 7. 2009, čj. 59 C 247/2007-119, uložil stěžovateli povinnost „vydat a převést“ do vlastnictví společnosti ENDERBURY Corporation, a. s., pozemek p. č. 682/14 v k. ú. Lučina, o výměře 2 805 m², vedeném na listu vlastnictví č. 48, a to jako náhrady za odstraněnou stavbu dle § 14 odst. 1 a § 16 zákona o půdě; na rozsudku je vyznačena právní moc dnem 25. 5. 2010 a vykonatelnost dnem 29. 5. 2010. Rozsudkem ze dne 22. 4. 2010, čj. 8 Co 765/2009-189, Krajský soud v Ostravě citovaný prvostupňový rozsudek potvrdil ve znění o povinnosti sporný pozemek vydat (dle str. 11 odůvodnění rozsudku přistoupil ke změně výroku z důvodu formulace uvedené v § 16 odst. 4 zákona o půdě). Nejvyšší správní soud k tomu doplňuje, že v kasační stížnosti stěžovatel poukázal i na navazující rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci. Nejvyšší správní soud zjistil, že rozsudkem ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4077/2010, Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele podané v této věci.

[18] Ve správním spise se nachází výpis z katastru nemovitostí k datu 29. 12. 2011, ze kterého vyplývá, že vlastnické právo ke spornému pozemku (i pozemku p. č. 682/1) bylo evidováno na listu vlastnictví č. 48 ve prospěch České republiky s právem hospodaření pro stěžovatele.

[19] Z přípisu Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště Opava ze dne 10. 6. 2010, čj. PD-8524/2010-806, adresovaného Okresnímu soudu v Ostravě, vyplývá, že uvedené katastrální pracoviště obdrželo od Okresního soudu v Ostravě dne 10. 6. 2010 podání (návrh) a citovaný prvostupňový a odvolací rozsudek, které dále postoupilo k vyřízení žalovanému.

[20] Společnost ENDERBURY Corporation, a. s., podala dne 30. 11. 2012 k žalovanému „návrh na zápis změny vlastníka nemovitosti dle soudních rozhodnutí“, a sice záznamem dle citovaného prvostupňového a odvolacího rozsudku.

[21] Ve sdělení žalovaného ze dne 6. 5. 2013, čj. PD-2563/2013-802, adresovaného stěžovateli, je uvedeno, že společnost ENDERBURY Corporation, a. s., podala dne 30. 11. 2012 žalovanému návrh na zápis změny vlastnického práva dle citovaného prvostupňového a odvolacího rozsudku a žalovaný v souladu se zákonem č. 265/1992 Sb. provedl dne 4. 12. 2012 zápis vlastnického práva záznamem.

IV.B Žalobní typ a podmínky pro poskytnutí ochrany soudem

[22] Krajský soud správně vyšel z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, čj. 7 Aps 3/2008-98, dle kterého soudní ochrany proti provedení či neprovedení záznamu do katastru nemovitostí podle § 7 a § 8 zákona č. 265/1992 Sb. se lze ve správním soudnictví domáhat v řízení dle § 82 a násl. s. ř. s.

[23] Pro shledání důvodnosti žaloby proti nezákonnému zásahu je třeba kumulativního splnění pěti podmínek: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením ("zásahem" správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byt' jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, čj. 2 Aps 1/2005-65, a ze dne 3. 9. 2014, čj. 10 Afs 98/2014-59).

[24] V projednávané věci byl spor o naplnění 3. podmínky. Naopak o tom, že došlo k přímému zkrácení na (vlastnickém) právu stěžovatele faktickým úkonem – zásahem (záznamem), který není rozhodnutím, a který byl zaměřen přímo proti stěžovateli, přičemž „zásah“ trvá, nebylo sporu; postačí dodat, že vlastnické právo obecně představuje jedno z nejvýznamnějších základních práv, požívajících zásadní právní ochrany.

IV.C Námitka nesprávného znění a tím i nevykonatelnosti pravomocných výroků obsažených v rozsudcích soudů rozhodujících v předcházejícím občanskoprávním řízení

[25] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl nevykonatelnost pravomocného výroku občanskoprávních soudů s tím, že dle judikatury Nejvyššího soudu měl správě výrok znít „vydat a převést“ sporný pozemek a nikoliv jej jen „vydat“. Dle stěžovatele tak s ohledem na formulaci výroku nemohlo dojít k zápisu vlastnického práva do katastru nemovitostí záznamem ani vkladem.

[26] Námitce stěžovatele nelze přisvědčit.

pokračování

[27] Dle Nejvyššího správního soudu není v kompetenci žalovaného přezkoumávat, zda pravomocný soudní výrok ukládající povinnost „vydat“ nemovitost, odpovídá zákonem o půdě umožněným či požadovaným formulacím výroku pro daný případ, tj. pro situaci poskytování náhrady za nevydané stavby dle zákona o půdě. Jde o výrok soudního rozhodnutí, jenž byl pro žalovaného při provádění zápisu do katastru nemovitostí závazný a který byl obsahově i formulačně srozumitelný a jednoznačný. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře (srov. např. rozsudek ze dne 24. 10. 2012, čj. 3 Aps 3/2012-56) uvedl, že při provádění záznamů do katastru nemovitostí není úkolem katastrálního úřadu rozhodovat o soukromoprávních aspektech věci, například o vzniku či přechodu vlastnického práva, nýbrž jeho zákonnou povinností je vést správnou veřejnoprávní evidenci soukromoprávních poměrů, vzniklých v důsledku úkonů jiných subjektů.

[28] Nejvyšší správní soud poukazuje dále na výslovné znění rozhodné právní úpravy v zákoně o půdě. Podle § 14 odst. 1 zákona o půdě: *„Oprávněné osobě náleží náhrada za obytné budovy, hospodářské budovy a jiné stavby, které podle tohoto zákona nelze vydat nebo které zanikly nebo byly převedeny na osobu, která není povinna je vydat.“* Dle § 16 odst. 2 téhož zákona náhrady dle § 14 poskytne právnická osoba (právní nástupce), která věc drží nebo ji držela v době zániku nemovitosti anebo ji převedla na osobu, která nemovitost podle tohoto zákona nevydává. Dle odst. 3 téhož ustanovení: *„Oprávněná osoba vyzve k vydání náhrady nejpozději ve lhůtách uvedených v § 13. Závise-li právo na náhradu na rozhodnutí pozemkového úřadu nebo soudu, končí tato lhůta uplynutím šesti měsíců ode dne právní moci rozhodnutí.“* Odst. 3 téhož ustanovení stanoví způsoby náhrad, které lze v těchto případech „poskytnout“ a za jakých podmínek. Dle odst. 5 téhož ustanovení musí být způsob náhrady dohodnut stranami, dle odst. 6 téhož ustanovení nedojde-li k dohodě, *„rozhodne o způsobu náhrady soud“*. Dle znění citovaných ustanovení zákona o půdě žalovaný neměl důvod předpokládat, že by formulace výroku ukládajícího stěžovateli povinnost „vydat“ sporný pozemek byla rozporná se zákonem o půdě. Ustanovení § 16 odst. 6 zákona o půdě neuvádí požadavky na formulaci soudního výroku, resp. žalobního petitu, navíc shodně v § 16 odst. 3 i § 9 odst. 1 zákona o půdě je u obou typů výzev předcházejících případnému správnímu či soudnímu řízením uvedena formulace o „vydání“ nemovitosti.

[29] Ve věci je nepochybné a mezi stranami není sporu, že prvostupňový i druhostupňový soud dospěly k témuž závěru o oprávněnosti uplatňovaného nároku společnosti ENDERBURY Corporation, a. s., ostatně stěžovatel v žalobě ani kasační stížnosti vlastní nárok nepopíral. Závěr o oprávněnosti nároku na náhradu v podobě sporného pozemku vyplývá jednoznačně z výroku i odůvodnění obou rozsudků. V odůvodnění druhostupňového rozsudku je vyloženo, že k formulaci ukládající povinnost sporný pozemek „vydat“ (nikoliv „vydat a převést“) se druhostupňový soud přiklonil z důvodu znění § 16 odst. 4 zákona o půdě. Nejvyšší soud rozsudkem odmítl následné dovolání stěžovatele, přičemž formulaci výroku o „vydání“ sporného pozemku nezpochybnil.

[30] Krajský soud v napadeném rozsudku poukázal i na judikaturu Nejvyššího soudu ve věcech restitučních, dle které se lze domáhat restitučních nároků žalobou

na „vydání“ nemovitosti. Také Nejvyšší správní soud konstatuje, že výrok ukládající stěžovateli povinnost sporný pozemek „vydat“ není s touto judikaturou v rozporu (srov. např. rozsudek ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 31 Cdo 2060/2010, nebo rozsudky ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1307/2010, a ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 28 Cdo 959/2009, ve kterých je i v souvislosti s náhradami za nevydané nemovitosti užíván Nejvyšším soudem pojem „vydat“). Je proto třeba uvést, že v tomto smyslu je i správný závěr krajského soudu, dle kterého bylo (pro žalovaného) nerozhodné, týkal-li se soudní výrok o povinnosti „vydat“ pozemek náhradní a nikoliv pozemek již dříve oprávněnou osobou vlastněný.

IV.D Námitka nutnosti vkladového řízení

[31] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal dále povinnost provést vkladové řízení s argumentací, že judikatura Nejvyššího soudu umožňující v restitučních věcech provést zápis vlastnického práva k nemovitosti záznamem se týká pouze případů, kdy dochází k navrácení nemovitosti dříve vlastněné osobou oprávněnou nebo jejími právními předchůdci, nikoliv případů (jako je nyní projednáváný) poskytování náhrad za nevydané nemovitosti.

[32] Krajský soud v napadeném rozsudku konstatoval, že dle judikatury Nejvyššího soudu (poukázal na rozsudek ze dne 16. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 455/2012 a na judikaturu uváděnou v žalobním řízení žalovaným) formulace výroku o povinnosti „vydat“ oprávněné osobě do vlastnictví nemovitost znamená založení vlastnictví k této nemovitosti soudním rozhodnutím a katastrální úřad je povinen zapsat vlastnické právo záznamem.

[33] S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud ztotožnil. Podle § 132 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění rozhodném pro projednávanou věc, lze vlastnictví věci nabýt kupní, darovací nebo jinou smlouvou, děděním, rozhodnutím státního orgánu nebo na základě jiných skutečností stanovených zákonem. Dle odst. 2 téhož ustanovení, nabývá-li se vlastnictví rozhodnutím státního orgánu, nabývá se vlastnictví dnem v něm určeným, a není-li určen, dnem právní moci rozhodnutí.

[34] Dle § 1 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. se k nemovitostem evidovaným v katastru nemovitostí zapisuje vlastnické právo, zástavní právo, právo odpovídající věcnému břemeni a předkupní právo s účinky věcného práva. Dle odst. 3 téhož ustanovení se zápisem rozumí vklad, záznam, poznámka nebo jejich výmaz. Podle § 7 odst. 1 téhož zákona se práva uvedená v § 1 odst. 1, která vznikla, změnila se nebo zanikla ze zákona, rozhodnutím státního orgánu, příklepem licitátora na veřejné dražbě, vydržením, přírůstkem a zpracováním, zapisují záznamem údajů na základě listin vyhotovených státními orgány a jiných listin, které podle zvláštních předpisů potvrzují nebo osvědčují právní vztahy, do katastru. Dle § 8 odst. 2, je-li listina vyhotovena státním orgánem nebo jiná listina způsobila k vykonání záznamu, provede katastrální úřad zápis do katastru, jinak vrátí listinu tomu, kdo ji předložil. Dle § 14 odst. 2 téhož zákona jsou záznamy úkony katastrálního úřadu, které nemají vliv na vznik, změnu nebo zánik práva.

pokračování

[35] Dle citovaných zákonných ustanovení lze vlastnictví k nemovitosti nabýt rozhodnutím státního orgánu, tedy i rozhodnutím soudu, přičemž, došlo-li výše citovanými rozsudky občanskoprávních soudů pravomocně k uložení stěžovateli povinnosti „vydat“ konkrétně specifikovaný pozemek jinému subjektu (zde společnosti ENDERBURY Corporation, a. s.), bylo povinností žalovaného dle citovaných zákonných ustanovení provést po předložení takových pravomocných rozsudků soudů zápis vlastnického práva záznamem, a to v souladu s jejich výrokem. Žádný zákon nestanoví povinnost žalovaného v případě předložení pravomocného rozhodnutí soudu ukládajícího povinnost „vydat“ nemovitost, provést zápis vlastnického práva vkladem. Ostatně ani stěžovatel neoznačil žádné zákonné ustanovení, ze kterého by vyplývala v projednávaném případě povinnost provést zápis vlastnického práva vkladem, ani nenamítal, že by (obecně) výrok ukládající povinnost „vydat“ nemovitost neměl vést k zápisu vlastnického práva záznamem. Stěžovatel pouze namítl s poukazem na judikaturu Nejvyššího soudu, jejíž aplikovatelnost zpochybňoval, že v projednávané věci neměl být výrok o povinnosti sporný pozemek „vydat“ promítnut do katastru nemovitostí záznamem.

[36] Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem znovu připomíná, že problematikou restitucí a postupem před soudy při jejich uplatňování se opakovaně zabýval Nejvyšší soud, přičemž dlouhodobě zastává názor, že v restitučních věcech se lze domáhat nároků žalobou na vydání věci nebo žalobou na uložení povinnosti povinné osobě uzavřít s oprávněnou osobou dohodu o vydání věci; oba typy žalob mohou vést k uspokojení restitučních nároků (srov. např. rozsudky sp. zn. 3 Cdon 288/96 nebo sp. zn. 31 Cdo 2060/2010).

[37] Nejvyšší soud ve své judikatuře rovněž dospěl k závěru, že rozhodnutí, jímž soud uloží povinné osobě povinnost vydat nemovitost, je titulem, na jehož základě příslušný katastrální úřad provede v její prospěch záznam vlastnického práva do katastru nemovitostí; k zápisu záznamem se Nejvyšší soud přiklonil také v případě výroků soudů ukládajících povinné osobě uzavřít s oprávněnou osobou dohodu o vydání nemovitosti (srov. např. rozsudky ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1361/97, ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 31 Cdo 2060/2010, nebo ze dne 16. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 455/2012).

[38] Z judikatury Nejvyššího soudu též nevyplývá, že by tento soud v případě pravomocných výroků soudů ukládajících povinnost nemovitost „vydat“ činil ohledně zápisů do katastru nemovitosti rozdíl mezi restitučními případy vydávání nemovitostí původních a nemovitostí náhradních. Opak ostatně stěžovatel ani netvrdil.

[39] Stěžovatelova argumentace, ve které kladl důraz na kritérium „navrácení“ nemovitosti dříve již vlastněné, tak neobstojí, neboť jak v případech, kdy se má vydat nemovitost oprávněnou osobou dříve vlastněná (jako je tomu např. právě dle § 9 zákona o půdě, na který poukazoval stěžovatel), tak v případech, kdy se má vydat náhradní nemovitost (dle § 14 odst. 1 a § 16 zákona o půdě), se nepředpokládá v současné době, resp. v době rozhodování občanskoprávního soudu, existence vlastnického práva k „vydávané“ nemovitosti; nejedná se o vydání ve smyslu reivindikace a nejde o ochranu již existujícího vlastnického práva. Naopak v obou případech dochází k nápravě majetkových

křivd z minulosti formou věcného plnění (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1361/97).

IV.E Námitka opomenutí dosavadních zápisů v katastru nemovitostí

[40] Stěžovatel rovněž namítl, že žalovaný nezkoumal, zda předložené soudní rozsudky navazují na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí. Dle stěžovatele záznam dle citovaných rozsudků nebylo možno provést, neboť rozhodnutím pozemkového úřadu došlo ke „konstitučnímu určení vlastnictví“ pozemku ve prospěch České republiky s právem hospodaření pro stěžovatele a pozemek byl již „restitučně vyřešen“. Z uvedeného vyplývá, že je zde k řešení otázka nezákonnosti provedeného záznamu v důsledku existence (údajně neslučitelného) rozhodnutí pozemkového úřadu, resp. v důsledku porušení povinnosti žalovaného dbát návaznosti zápisů v katastru nemovitostí.

[41] Krajský soud neshledal námitku důvodnou. V napadeném rozsudku konstatoval, že rozhodnutí pozemkového úřadu a citované občanskoprávní rozsudky vedle sebe obostojí; nelze dovodit ani duplicitu vlastnického práva. Dle krajského soudu výrok v rozhodnutí pozemkového úřadu, že V. a P. V. nejsou vlastníky sporného pozemku, nevyloučil pozdější výrok občanskoprávních soudů o povinnosti stěžovatele vydat právnímu nástupci restituentů tentýž pozemek; soudy nezaměnily nárok na vrácení původní nemovitosti s nárokem na vydání náhradní nemovitosti.

[42] Dle § 8 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. katastrální úřad zjistí, zda je předložená listina bez chyb v psaní nebo počtech a bez jiných zřejmých nesprávností a zda navazuje na dosavadní zápisy v katastru. Podle odst. 2 téhož ustanovení je-li listina vyhotovena státním orgánem nebo jiná listina způsobilá k vykonání záznamu, provede katastrální úřad zápis do katastru, jinak vrátí listinu tomu, kdo ji předložil. Žalovaný přitom nemá kompetenci zkoumat pravomocný rozsudek občanskoprávního soudu, na jehož základně má provést záznam práva do katastru nemovitostí, z jiných hledisek, než jsou v citovaných zákonných ustanoveních uvedena.

[43] Ze spisu vyplývá (a nebylo to zpochybněno ani stěžovatelem), že pravomocným rozhodnutím pozemkového úřadu bylo dle § 9 odst. 4 zákona o půdě rozhodnuto, že V. a P. V. nejsou vlastníky pozemku p. č. 182/2, o výměře 10 739 m², sloučeného v KN do p. č. 682/1 v k. ú. Lučina, uvedeného na listu vlastnictví č. 48. Z pozemku p. č. 682/1 vznikl později oddělením sporný pozemek p. č. 682/14. K oddělenému pozemku p. č. 682/14 (i k pozemku p. č. 682/1) bylo v katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. 48 (nadále) zapsáno vlastnické právo ve prospěch České republiky s právem hospodaření pro stěžovatele. Bylo tomu tak až do dne 4. 12. 2012, kdy žalovaný provedl záznam vlastnického práva ke spornému pozemku ve prospěch společnosti.

[44] Záznam vlastnického práva byl žalovaným proveden na základě pravomocného výroku citovaného prvostupňového rozsudku ve spojení s rozsudkem odvolacím; výrok je dle § 159a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, (i) pro žalovaného závazný. Před provedením záznamu byla jako vlastník sporného pozemku uvedena Česká republika s právem hospodaření pro stěžovatele, přičemž dle citovaných rozsudků byla

pokračování

stěžovateli vystupujícímu za stát – Českou republiku uložena povinnost sporný pozemek vydat společnosti ENDERBURY Corporation, a. s.

[45] Námitka stěžovatele o nenávaznosti provedeného záznamu na stávající (dosavadní) zápisy v katastru nemovitostí proto opodstatněná není; sporný pozemek měl povinnost vydat společnosti stát (za nějž jednal v řízení stěžovatel), který ke dni záznamu dne 4. 12. 2012 byl (zapsaným) vlastníkem.

[46] Pokud stěžovatel argumentoval, že záznamu bránila skutečnost, dle které neměl a nemohl být vydán jako restituční náhrada pozemek, o němž bylo již dříve v restituční věci týkající se právních předchůdců společnosti ENDERBURY Corporation, a. s., rozhodnuto pozemkovým úřadem o nevydání, nelze dle Nejvyššího správního soudu tuto námitku úspěšně uplatňovat před žalovaným ani před správními soudy. Je věcí občanskoprávních soudů řešit otázku přípustnosti, resp. zákonnosti restitučních náhrad v té které konkrétní věci; v projednávané věci dle pravomocného soudního výroku byla uložena stěžovateli povinnost sporný pozemek „vydat“. Jak již Nejvyšší správní soud výše uvedl, při úředním postupu žalovaného, respektive předtím jeho katastrálního pracoviště, nebylo úkolem ani právem žalovaného rozhodovat o soukromoprávních aspektech věci. Jeho povinností bylo „pouze“ provést pravomocnému soudnímu výroku odpovídající záznam do veřejnoprávní evidence. Nápravu případného namítaného pochybení v rozhodování občanskoprávních soudů nelze „zhojit“ ve fázi záznamu práva do katastru nemovitostí či v následném řízení před správními soudy; stěžovatelem tvrzená vada nespadá pod zákonný požadavek „návaznosti na dosavadní zápisy v katastru“, který by měl žalovaný zkoumat.

IV.F Námitka předchozího odlišného postupu žalovaného

[47] Stěžovatel konečně namítl předložení citovaných soudních rozsudků žalovanému již v roce 2010 a poukázal na postup žalovaného, který v té době neprovedl dle rozsudků záznam do katastru nemovitostí.

[48] Podle Nejvyššího správního soudu se s námitkou dostatečně vypořádal již krajský soud v napadeném rozsudku.

[49] Jak vyplývá ze spisu, citovaný prvostupňový a odvolací soudní rozsudek, jež byly podkladem záznamu vlastnického práva do katastru nemovitostí, byly předány žalovanému již v červnu 2010, avšak žalovaný záznam provedl až v prosinci 2012.

[50] Lze souhlasit se stěžovatelem, že žalovaný nedodržel třicetidenní lhůtu stanovenou § 5 odst. 3 písm. b) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, pro provedení záznamu údajů do katastru nemovitostí po doručení rozhodnutí státního orgánu, ale uvedené nezpůsobuje nezákonnost záznamu provedeného žalovaným dne 4. 12. 2012.

[51] Je třeba připomenout, že záznam do katastru nemovitostí je úkonem, který nemá konstitutivní, nýbrž deklaratorní účinek (§ 14 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb.);

vlastnické právo společnosti ENDERBURY Corporation, a. s. vzniklo již pravomocným soudním rozhodnutím, nikoliv provedením záznamu. Neprovedení záznamu žalovaným ve stanovené lhůtě jej nezprošťuje povinnosti záznam dle pravomocného soudního rozhodnutí provést, a to i po uplynutí této lhůty. Stěžovatel v kasační stížnosti namítal nezákonné odejmutí vlastnického práva záznamem, které však nemohlo být zapříčiněno faktem neprovedení „včasného“ záznamu.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[52] Pro uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[53] Stěžovatel, který neměl v řízení o kasační stížnosti úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a žalovanému náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly. Proto zdejší soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2015

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu